

Handledning – ”Plugga vidare”

PowerPoint-presentation från Tremedia

Med den här presentationen går du igenom de vanligaste utbildningarna för vuxna. Den är tänkt att kunna användas för många olika målgrupper som är intresserade av eftergymnasiala studier. Texten på bilderna är allmänna och kortfattade.

Presentationen är redigerbar så att du själv kan ändra/komplettera bilderna och anpassa den till din målgrupp.

Bild 1 – Startbild

Bild 2 – Svenska skolsystemet

Detta är en översiktsbild av det svenska skolsystemet som visar vilka skolformer som finns och hur de är kopplade till varandra. Pilarna ger en fingervisning om hur man kan ta sig fram i skolsystemet.

Efter gymnasieskolan finns många valmöjligheter och frågor – är man klar med skolan eller ska man fortsätta plugga? På vilken skola ska man plugga vidare? Hur kommer man in? Om man får ett jobb, behöver man inte plugga mer då? Eller kan man jobba och plugga samtidigt? Slutar man aldrig att plugga?

Bild 3 – Yrkeshögskolan

Yrkeshögskolans utbildningar läser man som program eller enstaka kurser.

Det finns ett stort utbud av yrkesutbildningar som var och en ska leda till ett yrke.

De flesta går yrkeshögskolan för att fördjupa och utveckla sina kunskaper i en yrkesroll eller för att skaffa sig nya kunskaper för att kunna karriärväxla.

Praktik och LIA

YH-utbildningarna varvar teori och praktik. Praktiken kallas LIA (förkortning av lärande i arbete) och innebär att man får öva och utveckla det man lärt dig ute på en arbetsplats. Minst en fjärdedel av utbildningen brukar vara LIA.

Hur lång är utbildningen?

Utbildningarna är vanligtvis från ett halvår och uppåt, max 3 år. De utbildningar som leder till examen är på minst 1 år och 200 YH-poäng.

Den som läst minst 1 år (200 YH-poäng) och är godkänd på alla kurser får ett examensbevis. Den som läst 1 års heltidsstudier men inte klarade examensvillkoren har rätt att få ett utbildningsbevis. Den som läst och avslutat en kortare utbildning har också rätt att få ett utbildningsbevis.

Bild 4 – Behörighet till yrkeshögskolan

För att komma in på en YH-utbildning behövs grundläggande behörighet vilket motsvaras av en gymnasieexamen.

Särskilda förkunskaper

Det finns också YH-utbildningar som ställer krav på särskilda förkunskaper. Den som söker ska ha kunskaper från en eller flera gymnasiekurser eller motsvarande eller ha en viss arbetslivserfarenhet.

Bli behörig genom reell kompetens

Att bli behörig utifrån reell kompetens är en möjlighet för den som saknar formella meriter men som har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Det kan handla om värdefull områdeskompetens från arbetslivet eller från viss fortbildning i yrket. Reell kompetens bedöms av den som är huvudansvarig för YH-utbildningen.

Bild 5 – Ämnesområden inom yrkeshögskolan

Denna bild visar vilken bredd av YH-utbildningar som finns inom olika yrkesområden.

Bild 6 – Antagning till yrkeshögskolan

Varje skola/utbildningsanordnare ansvarar för antagningen till sina egna utbildningar. Hos varje skola finns också information om vad ansökan ska innehålla och hur antagningen går till.

På www.yrkeshogskolan.se finns basinformationen för alla YH-utbildningar, till exempel vad de innehåller och hur behörighetskraven ser ut. Därifrån kan man klicka sig vidare till skolan och få mer information om utbildningen, ansökningstider och hur urval och antagning går till.

Bild 7 – Högskolan

Idag finns det cirka 50 universitet, högskolor, konstnärliga högskolor och enskilda utbildningsanordnare. 18 universitet, 12 högskolor, 5 konstnärliga högskolor, 15 övriga enskilda utbildningsanordnare.

Universitet och högskolor drivs av staten medan enskilda utbildningsanordnare drivs av till exempel stiftelser eller föreningar.

Det som kännetecknar universitet och högskolor är att utbildningen vilar på vetenskaplig grund eller konstnärlig grund och beprövad erfarenhet.

Skillnaden mellan universitet och högskola är att det är bara på universitet man kan börja forskarutbildning efter grundutbildningen. Högskolor behöver ansöka om tillstånd för detta.

Program och enstaka kurser

All högskoleutbildning bygger på kurser som oftast handlar om ett ämne som man läser mellan 5-20 veckor. De utbildningsprogram som finns består av kurser som sammanfogats enligt en kursplan och som leder till en examen i huvudämnet. Det finns också möjlighet att också utforma sin egen utbildning genom att välja kurser som leder till en generell examen.

Utbildningsnivåer

De kurser och program man läser på ett universitet eller en högskola delas in i utbildningsnivåerna grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Varje nivå har egna examina och bygger på den nivå man läst innan.

På *grundnivå* kan du ta högskoleexamen och kandidatexamen

På *avancerad nivå* kan du ta magisterexamen och masterexamen

På *forskarnivå* kan du ta licentiatexamen och doktorsexamen

Webbplatser för mer information

På www.studera.nu finns inspiration och information om alla kurser och program på universitets- och högskolenivå. Man ansöker till utbildningarna på www.antagning.se

När startar utbildningarna? Antal poäng?

På hösten startar de flesta utbildningarna, men många startar också på våren och sommaren.

De allra flesta utbildningar läser man på heltid vilket motsvarar 40 timmar i veckan. En termins heltidsstudier motsvarar 30 högskolepoäng.

Ett kandidatprogram på 180 högskolepoäng läser man klart på 3 år. En masterexamen på avancerad nivå brukar vara klar efter 5 år och för en examen på forskarnivå behövs upp till 9 år av heltidsstudier.

Bild 8 – Behörighet till högskolan

Du behöver vara behörig för att komma in på en utbildning på högskolan. Behörigheten är uppdelad i grundläggande behörighet och särskild behörighet. Grundläggande behörighet krävs för alla utbildningar. Och för vissa utbildningar räcker det med grundläggande behörighet, men många utbildningar har också krav på speciella förkunskaper som kallas särskild behörighet. Förkunskaperna för särskild behörighet får du genom kunskaper i vissa kurser från gymnasiet. Kraven för särskild behörighet ser olika ut för olika utbildningar.

För grundläggande behörighet behöver man en högskoleförberedande examen eller en yrkesexamen med lägst betyget E i kurserna svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 samt engelska 6. Från 2023 ger alla nationella program på gymnasiet grundläggande behörighet.

Du kan också skaffa dig grundläggande behörighet från folkhögskola, komvux eller genom att ansöka om prövning av reell kompetens.

Bild 9 – Räkna ut ditt meritvärde

Högsta merit man kan få från gymnasiet eller komvux är 22.5.

Har man inte läst kurser som ger meritpoäng får man max 20.0 i meritvärde. Det innebär att
Jämförelsetal = Meritvärde

Meritvärdet kan man räkna ut med penna och papper eller med räknehjälpen på www.antagning.se.

Bild 10 – Meritpoäng

Man kan kvalificera sig för en meritpoäng på 4.0, men av dom får man endast tillgodoräkna dig 2.5 meritpoäng. Det här betyder att man kan nå maximal meritpoäng på olika sätt. Ett sätt är att läsa moderna språk och engelska och på det viset få ihop 2.5 meritpoäng.

Bild 11 – Platsfördelning till högskolan

De stora vägarna in i svensk högskola är betyg och högskoleprov. Betyg används mer än högskoleprov. Betygsurvalet gäller normalt 1/3 – 2/3 av platserna.

Om man räknar på alla högskoleutbildningar är fördelningen betyg – högskoleprov ungefär 60%–40%.

För utbildningar som leder till en konstnärlig examen bestämmer högskolan vilka urvalsgrunder som ska användas. Dessa är vanligtvis arbetsprov eller inträdesprov.

Alternativt urval vara arbetsprov, inträdesprov och/eller intervju.

Universitets- och högskolerådet (UHR) kan ge en högskola tillstånd att använda alternativt urval till mer än en tredjedel av platserna på en utbildning.

Urval utifrån tre principer:

- Betyg
Här finns 3 urvalsgrupper: Direktgruppen (BI), kompletteringsgruppen (BII) och folkhögskolegruppen (BF). Ungefär två tredjedelar av platserna tillsätts härifrån.
- Högskoleprovet (HP)
Ungefär en tredjedel av platserna tillsätts härifrån.
- En grupp som högskolan själv bestämmer reglerna för.

Läs mer om fördelning och urval på - <https://www.antagning.se/sv/efter-anmalan/platsfordelning-och-urval/>

Bild 12 – Högskoleprovet

På [studera.nu](https://www.studera.nu) finns mer information om högskoleprovet.

Frågor och svar om högskoleprovet: <https://www.studera.nu/hogskoleprov/infor-hogskoleprovet/faq-hogskoleprovet/>

Bild 13 – Kommunal vuxenutbildning – Komvux

Komvux är för vuxna som saknar utbildning från grundskolan eller gymnasieskolan

På komvux kan man skaffa sig en gymnasieexamen med betyg från gymnasieskolan och komvux eller enbart betyg från komvux.

En gymnasieexamen i form av en högskoleförberedande *examen* ska vara inriktad mot ett av två studieområden – antingen samhällskunskap och humaniora eller naturvetenskap och teknik.

En yrkesexamen på komvux ska vara inriktad mot ett nationellt program på gymnasiet.

Man kan också läsa kurser för grundläggande och särskild behörighet till högskolan eller grundläggande behörighet och särskilda förkunskaper för yrkeshögskolan.

Många väljer att utbilda sig till ett annat yrke.

Du kan också pröva dig i en kurs för att höja betyget eller för att få betyg i en ny kurs.

Dessutom kan man validera sina kunskaper och få dem dokumenterade.

Bild 14 – Vem får läsa på komvux?

För att få läsa kurser på grundskole- och gymnasienivå på komvux gäller att man är 20 år och bosatt i Sverige. Man ska också sakna de kunskaper som utbildningen ger och ha förutsättningar att ta till sig och klara av utbildningen.

Komvux i svenska för invandrare (SFI)

Komvux i svenska för invandrare (SFI) är en utbildning för alla som vill lära sig prata och skriva på svenska i vardagen, i samhället, på jobbet, i skolan, i föreningslivet. Det är kostnadsfritt och man kan börja på SFI från 16 år och uppåt. Man ska också bo i Sverige och sakna grundläggande kunskaper i svenska.

Intellektuell funktionsnedsättning

Det finns också komvux som anpassad utbildning som är riktad till personer med intellektuell funktionsnedsättning som vill läsa kurser på grundskole- och gymnasienivå. Man ska vara 20 år och bo i Sverige och sakna kunskaperna som utbildningen ger och ha förutsättningar att ta till sig utbildningen.

Bild 15 – Folkhögskolan

Mer information finns på www.folkhogskola.nu samt www.sverigesfolkhogskolor.se

Folkhögskolan har en bakgrund i folkbildningen och har stor frihet att anordna utbildningar efter egna tankar. Det finns många olika skolor och dessa har stor möjlighet att själva utforma sina utbildningar.

Det kan vara viktigt att påvisa mångfalden av möjligheter, särskilt för elever med exempelvis olika kreativa intressen.

Internat

En hel del folkhögskolor erbjuder internatboende för deltagarna. Att bo och studera på folkhögskola är ofta positivt både för studieresultaten och för den sociala gemenskapen.

Det finns olika typer av kurser på folkhögskolan:

Behörighetsgivande/Allmän kurs

Är till för den som behöver komplettera sina gymnasiestudier. Dessa kurser kallas för Allmän kurs och finns på alla folkhögskolor.

Profilkurser

På en profilkurs / särskild kurs på folkhögskola ägnas större delen av studietiden åt det speciella ämnesområde man har valt. Här studerar man inte de allmänna ämnen som ger behörigheter till högskolan.

Yrkesutbildningar

Yrkesutbildningar på folkhögskola kan leda till yrken som journalist, fritidsledare, behandlingsassistent, kantor eller teckenspråkstolk.

Distansutbildningar

Många folkhögskolor har distanskurser med olika inriktningar. Kurserna ges via internet, ofta kombinerat med gemensamma samlingar/kursdagar på folkhögskolan.

Du kan bland annat läsa enstaka gymnasieämnen eller allmän kurs på distans.

Sommarkurser/Helgkurser/Veckokurser

Sommarkurser, helgkurser och veckokurser kallas på folkhögskolan också för korta kurser eller kortkurser och är alltid 1-14 kursdagar. Kurserna ges i en mängd olika ämnen, ofta med olika konstnärliga eller estetiska inriktningar.

Övriga kurser

Det finns även kurser på folkhögskolan som anordnas på uppdrag av någon utomstående eller i samarbete med folkhögskolans huvudman.

Bild 16 – Hur får jag en plats på folkhögskola?

Läs mer om ansökan till folkhögskolan på <https://www.folkhogskola.nu/om-folkhogskola/ansokan/>

Bild 17 – Studera utomlands

På www.studera.nu (för studerande) och www.uhr.se/euroguidance (för vägledare) finns information om studier, praktik och arbete i utlandet.

Utbytesprogram på högskola/universitet

Det lättaste sättet att få hjälp med att studera utomlands är när det ingår i utbildningen på den svenska högskolan. Många svenska högskolor samarbetar med flera utländska universitet genom olika utbytesprogram. Att studera utomlands genom en sådan lösning innebär att man kan få mycket hjälp av den egna skolan. Man kan också göra praktik utomlands.

På egen hand

Ett annat sätt är att planera och ordna med utlandsstudierna på egen hand. Här gäller att vara mycket noggrann inför val av utbildning och universitet, att på egen hand ordna med översättning av betyg, ansökan, resa och boende och andra praktiska detaljer. Man behöver kolla vad utbildningen leder till och vad man kan tillgodoräkna sig om man flyttar tillbaka till Sverige för att fortsätta studera eller arbeta.

Hur kan studierna tillgodoräknas i Sverige

En viktig fråga är vad man får tillgodoräkna sig när man kommer hem till Sverige. Här behöver man vara aktiv och kontakta högskolor och UHR. Generellt gäller att man kontaktar högskolan om man vill fortsätta studera, och UHR om man vill få utbildningen bedömd för den svenska arbetsmarknaden.

Planerar man att fortsätta studera i Sverige efter sina utlandsstudier bör man vända sig till det universitet eller den högskola i Sverige där man vill fortsätta din utbildning redan i förväg. Detta för att ta reda på om du kommer att kunna tillgodoräkna dig de utländska kurserna och poängen.

Om du tänker läsa en hel utbildning utomlands kan det vara svårt att själv ta reda på vad den är värd i Sverige. UHR:s bedömningstjänst hjälper dig med det – <https://www.uhr.se/bedomning-av-utlandsk-utbildning/bedomningstjanst/>

Funktionsnedsättning?

Information när det gäller utlandsstudier för den som har funktionsnedsättning -

<https://www.studera.nu/studera-utomlands/bra-att-veta-om-utlandsstudier/studera-utomlands-med-funktionsnedsattning/>

Bild 18 – Andra utbildningar för vuxna

Länkar till mer information:

- [Polisutbildning](#)
- [Flygledarutbildning](#)
- [Försvarsmaktens militärutbildning och officersutbildning](#)
- [Konst- och kulturutbildningar](#)
- [Tolkutbildningar](#)
- [Arbetsmarknadsutbildningar](#)

De olika utbildningsformerna finns även länkade i bilden.

Tolkutbildningar

På flera orter i landet finns utbildningar för att kunna arbeta som tolk för döva, hörselskadade och för personer som inte talar svenska. Utbildningarna varar mellan 1 till 4 år och erbjuds på folkhögskolor och studieförbund. Folkhögskolor är avgiftsfria medan studieförbunden får ta ut en avgift.

- Som kontakttolk tolkar du mellan enskilda personer och personal på myndigheter.
- Som skrivtolk arbetar du som tolk för personer som skadat eller förlorat hörseln i vuxen ålder. Med hjälp av dator överför du talad svenska till skrift.
- Som teckenspråks- och dövblindtolk tolkar du åt döva och personer med dövblindhet som använder teckenspråk som sitt förstaspråk.

Bild 19 – Studieekonomi

Översiktsbild med förklaring av vad man behöver betala när man studerar vidare efter gymnasiet.

Stipendier

Här finns en in en påminnelse om stipendier. Det kan vara väl värt tiden för eleven att se om det kan finnas stipendier att söka.

Bild 20 – Studieekonomi

En kort presentation över vilka bidrag och stöd som finns.

Nedan finns länkar till mer information som visar på vilken form av bidrag och stöd man kan söka beroende på olika faktorer som skolformer, om man ska studera i Sverige eller utomlands och hur gammal man är.

Högskola, universitet eller yrkeshögskola

[Studiemedel – bidrag och studielån](#)

[Omställningsstudiestöd](#) – bidrag och lån för dig som arbetat länge och vill studera för att stärka din ställning på arbetsmarknaden

Komvux eller folkhögskola

[Studiemedel – bidrag och studielån](#)

[Studiestartsstöd](#) – bidrag för dig som är arbetslös och behöver utbildning på grundskole- eller gymnasienivå

[Omställningsstudiestöd](#) – bidrag och lån för dig som arbetat länge och vill studera för att stärka din ställning på arbetsmarknaden

[Studiehjälp](#) – bidrag för studier på grundskole- och gymnasienivå till och med första halvåret du fyller 20 (studiebidrag, inackorderingstillägg, extra tillägg, lärlingsersättning, RG-bidrag)

Utlandsstudier

[Studiemedel för utlandsstudier](#) – bidrag och studielån

[Studiehjälp för studier utanför Sverige](#) – bidrag för studier på gymnasienivå till och med första halvåret du fyller 20

Högskolans basår eller konst- och kulturutbildning

[Studiemedel](#) – bidrag och studielån

[Studiehjälp](#) – bidrag till och med första halvåret du fyller 20

20 år eller yngre?

Fram till och med första halvåret man fyller 20 år kan man välja om man vill studera med studiemedel eller studiehjälp. Man kan inte få båda stöden samtidigt.

[Omställningsstudiestöd](#) – bidrag och lån för dig som arbetat länge och vill studera för att stärka din ställning på arbetsmarknaden

Bild 21 - Viktiga webbplatser

Här finns länkar till webbplatser som ger bra information när det gäller studier efter gymnasieskolan.

Bild 22 - Avslutningsbild

Extrapresentationer

Gymnasieexamen

Bild 1 – Startbild

Bild 2 – Gymnasieexamen

Bild 3 – Yrkesexamen på yrkesprogram med grundläggande behörighet till högskolan

Bild 4 – Yrkesexamen på yrkesprogram utan grundläggande behörighet till högskolan

Bild 5 – Högskoleförberedande examen på högskoleförberedande program

Meritpoäng och meritvärde

Bild 1– Startbild

Bild 2– Hur räknar jag ut mitt jämförelsetal?

Bild 3– Meritpoäng

Bild 4– Engelska – meritpoäng

Bild 5– Moderna språk – meritpoäng

Den som läser moderna språk enligt GY11 måste ha godkänt betyg i respektive kurs för att få meritpoäng. Det innebär till exempel att om man inte har godkänt betyg (lägst E) i moderna språk 3 och 4 men har godkänt betyg i moderna språk steg 5 får 0,5 meritpoäng. Har man bara godkänt betyg i moderna språk 4 får 1.0 meritpoäng. Meritpoäng delas alltså inte ut för underliggande kurser som det saknas betyg för eller där den sökande har betyget F.

Moderna språk 3 ger 0,5 meritpoäng, moderna språk 4 ger 1,0 meritpoäng och moderna språk 5 ger 0,5 meritpoäng. Man kan högst få 1,5 meritpoäng i moderna språk.

Om moderna språk 3 krävs för särskild behörighet behövs godkänt betyg (lägst E) i moderna språk 3 och 4 eller godkänt betyg i moderna språk 4 och 5. Detta ger totalt 1,5 meritpoäng.

Har man godkänt betyg i moderna språk 4 men saknar godkänt betyg i moderna språk 5 kan man få 0,5 meritpoäng för godkänt betyg för moderna språk 2 i annat modernt språk. Detta ger totalt 1,5 meritpoäng.

Bild 6 - Matematik – max 1,5 meritpoäng

Detta exempel visar hur man räknar för att uppnå maximal meritpoäng (1.5) utifrån olika behörighetskrav. I exemplet där behörighetskravet är Matematik 2 står det att Matematik 3, 4 och 5 ger 0.5 meritpoäng vardera, och det är den meritpoäng man kan tillgodoräkna sig för att få ihop maximal meritpoäng (1.5). Matematik 5 ger alltid 1.0 men i just detta exempel kan man inte tillgodoräkna sig mer än 0.5 meritpoäng i Matematik 5 för att uppnå maximal meritpoäng.

Matematik 5 kan ersättas av kursen matematik specialisering som ger 0,5 meritpoäng. Denna kurs kan man flera gånger med olika innehåll. Förhoppningsvis visar bilden på ett tydligt sätt alla olika möjligheter.

Bild 7 - Räkna ut ditt meritvärde

Meritvärdet kan man räkna ut med penna och papper eller med räknehjälpen på www.antagning.se.